

Mentan — pengar ella lívsvirði

Ber til at fremja mentan og list við almennum til-tøkum?

Um so er, hvørji tiltøk muna so best?

Eru mentan og list ein spurningur um veitingar og játtanir ella um lívsvirði?

Áhugaverdir spurningar, sum Norðurlandahúsið hevur boðið trimum monnum til Føroya at svara.

Tað verður í annaðkvöld kl. 20,00 á almennum fundi um mentan í

Norðurlandahúsinum.

Teir triggir gestirnir eru sviin Bert Levin, danin Henning Fonsmark og norðmaðurin Halvdan Skard.

Teir hava ikki somu svörini til spurningarnar um mentan og list.

Tó eru teir samdir um eitt: eitt livandi orðaskifti er ein fortreytin fyri fjølbroyttari mentan.

So teir fara ivaleyst at gera sitt til, at orðaskiftið á fundinum í annaðkvöld verður livandi.

Teir fara á fundinum at greiða frá egnum royndum og hugsanum.

Við í nógv ár

Og royndirnar hava teir

nógvar og uttan iva hugsanir eisini.

Í einum tíðindaskrivi sigur Norðurlandahúsið um teir:

»Allir hava teir í mong ár veirð við í mentanarpolitikki og í tí almenna orðaskiftinum í londum sínum.

Bert Levin skriar odda-greindir til »Dagens Nyheter« í Stockholm. Hann hevur í 6 ár verið statskrivari í svenska mentamálaráðnum umboðandi Folkpartiet, ið er liberalur miðflokkur og kann sammetast við radikala flokkin í Danmark. Hann er nú formaður í stýrinum fyri svenska filmsstovnin og fyri svensku fjelmiðla-nevndina.

Henning Fonsmark er

magistari í bókmentum, var ritstjóri á danska tíðarritinum »Perspektiv« í 50-árunum, ummælari av skaldskapi í »Berlingske Aftenavis«, seinni blaðstjóri á »Berlingske Tidende«, nú ábyrgdarblaðstjóri á dagblaðnum »Børsen«.

Halvdan Skard hevur verið statsskrivari í norsku skúla- og mentamálaráðnum, umboðandi Arbeiderpartiet, seinni stjóri fyri Nordisk Kultursekretariat, nú stjóri fyri Norsk Kulturråd.

Á fundinum í annaðkvöld fer Gunnar Hoydal, formaður í Listafólkasambandi Føroya, at greiða frá viðurskiptunum hjá føroyskum listafólki.

Landsstýrismaðurin svevur

Tá Vilhelm Johannesen var í landsstýrinum, legði hann fram uppskot um at broyta bygningarnar á Bakka í Vági í bústaðir og verkstað fyri brekað.

Í seinastuni hava verið umrødd viðurskiptini hjá evnaveikum í Føroyum. Nú er komið so langt, at einki pláss er eftir á Eirargarði, um brúk er fyri hjálp til umlætting o.a. Úrslitið kann verða, at brekað nýðast av landinum aftur.

Í hesum viðfangi hevur Eilif Samuelsen, landsstýrismaður í sosialmálum, greitt frá í bløðum og útvarpi, um útbygging av andveikraforsorgini í Føroyum, og torferu støðu okkara.

Men gongdin í hesum máli hevur verið órvisi enn Eilif Samuelsen vil vera við.

Í tíðarskeiðnum, tá Jákup Lindenskov var landsstýrismaður, fóru samráðingar fram við Statens Farvandsdirektorat, um keyp av bygningunum á Bakka í Vági, har sum Loranstøðin áður helt til.

Tá Vilhelm Johannesen kom í landsstýrið, tók hann yvir hetta málið. Hann legði uppskot fram á ting um broyting av bygningunum til bústað og verkstað fyri brekað. Hetta uppskotið varð samtykt á vári 1980.

Siðan varð fingið í lag figging, skeyti o.a. í samband við keyp av bygningunum. Tá fekk danski arkitekturin Alin til uppgávu at gera yvirlit og tekning av bygningunum.

Við hesi útbygging var ætlanin, at evnaveik úr Suðuroy, sum tá búðu á stovni í Havn, skuldu hava møguleika at flyta heimaftur, umframt at varda verkstaðið skuldi geva øðrum brekaðum í Suðuroy, innivist. Hetta var fyrsta stig til kunngerðina frá 1976, sum heimilaði, at útbygging av andveikraforsorgini skuldi setast í verk.

Tá Eilif Samuelsen í dag sigur, at kanning skal gerast av bygningunum á Bakka í Vági, ein arkitekt skal gera uppskot um broyting av bygningunum o.s.fr., so er tað mæna.

Hetta visur bert, at Eilif Samuelsen hevur sovið í fleiri ár. Nú, tá støðan gerst akutt, so kemur hann fram, men hetta visur bert, at hann ikki hevur sett seg inn í viðurskiptini í hesum máli, sum hava verið viðgjörd áður!

Eilif Samuelsen sigur eisini, at tað altið hevur verið trongligt á Eirargarði, men tað er heldur ikki satt.

Tá hesin stovnur varð tikin í nýtslu í 1980, var hann langt frá fullsettur, men kortini arbeiddi Vilhelm Johannesen í síni tíð við í Landsstýrinum við útbygging í smærri eindir. Húsini á Bakka í Vági eru dømi um tað.

Eilif Samuelsen sigur eisini, at tað er so torført at fáa myndugleikarnir í talu, men tað er heldur ikki satt. Tað er nevniliga ein heimild í avlamspensiónskassanum, sum heimilar, at landsstýrið sjálvstøðugt kann taka støðu.

Vert er kanska eisini at nevna, at Forsorgarlín varð broytt í seinastu tingsetu, sum heimilar landsstýrinum at góðkenna stovnar.

Eftir hesi heimild eru vistarheimini í Havn og Runavik skipa, har landið og danski staturin rinda rakstur við eini helvt hvør.

Undir hesa heimild kemur Røktarheim, Ellisheim, vistarheim og fritíðarheim.

Dømi um, hvussu torført tað er at fáa landsstýrið í talu, er Vistarheimið í Klaksvík. Tað var keypt á vári 1980. Hóast nóg var gjørt fyri at fáa stovnin skipaðan, so er hann ikki tikin í nýtslu fyrr enn 1984. Fýra ár seinni.

Hetta er prógv fyri, at landsstýrismaðurin í sosialmálum hevur sovið í fleiri ár. Hann hevur ikki sett seg inn í landsstýrisarbeiðið, sum hevur verið gjørt, áðrenn hann fekk hetta mál um hendi.

Háskúlanæmingar skriva bók

Siðst í farna ári fóru næmingarnir á journalista- og fjelmiðlalinjuni á fólkaháskúlanum í Kungälv í Svøríki hvør í sína sett.

Ikki bara fyri at halda jólaferiu. Men eisini fyri at royna seg í faknum. Tey skuldu skriva greinar til eina bók, Nordiskt Magasin.

Evníð var: norðurlenskræppa — norðurlenskræppa.

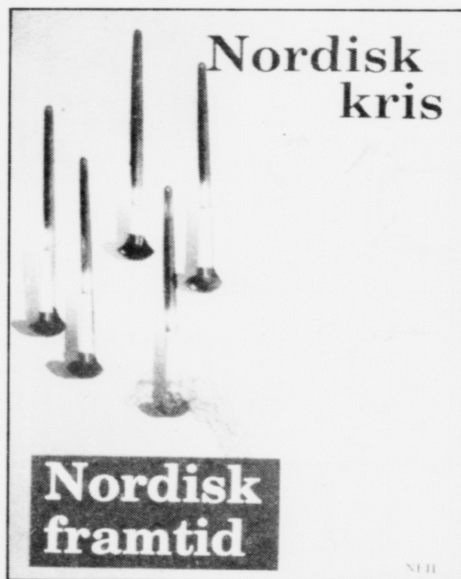
Nú er bókin komin, 80 síður við 22 greinum úr Danmark, Noregi, Svøríki, Finnlandi og Føroyum.

Ein feroyingur, Ingi Samuelsen, blaðmaður á Dimmalætting, gongur á journalista- og fjelmiðlalinjuni og hann hevur skrivað um laksa- og sila-aling. Í greinini setur hann spurningin, um alingin er leiðin hjá Føroyum út úr kreppuni.

Í bókini eru greinar um

ungdómsarbeiðsloysi og punktarar í Noregi, um møðrahjálpin og alternativ landbúnað í Danmark, um kræklinga-aling og vápnútflutning í Svøríki og um vistrfrelisligar (økologiskar) royndir í Finnlandi.

Greinirnar eru stuttar, 3-5 síður og nógvar myndir eru í bókini, sum kostar 25 kr. og fæst við at skriva til Nordiska Folkhögskolan, Box 1001, 44225 Kungälv, Sverige.

Útflutt fyri hálva-aðru milliard

Í fimm ár er útflutningurin hjá Føroyum meira enn tvífaldaður í virði.

Endaliga talið fyri útflutningin í 1983 fyriliggur nú. Tað er 1.563,9 mill. kr., stív-

liga hálvonnur milliard.

Í 1979 útfluttu vit fyri 757,7 mill. kr.

Munurin á útflutninginum í 1982 og 83 var 317,7 mill. kr. Ella ein vøkstur upp á

25,5%.

Størsti keypari av føroyskum vørum er USA, sum í 1983 keypti fyri 435 mill. kr. Siðani kemur Danmark við 253 mill. kr. og so Bretland 226 mill. kr.

Tey tiggja EEC-londini keyptu í fjør fyri tilsamans slakar 907 mill. kr.

sosialurin
telf. 11820